

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LIX. De Sponsione, & Ludo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

dalis sine consensu domini oppignorari potest, quia arctius obligatur vassallus ad rem non alienandam, vel gravandam, quam emphyteuta; habet enim rem titulo magis gratuito. 9. Res emphyteutica vel feudalis non potest domino invito commutari, vel in aliud converti, ager v. g. in vineam, sylvam in agrum, quia res manet domini; non credo autem dominum facile fore invitum, si commutatio fiat in evidenter melius. 10. Si ex toto res pereat, perit proprietario,

nec emphyteuta tenebitur ad canonem, aut vassallus ad sua onera personalia, secus est, si tantum ex parte pereat. 11. Si emphyteuta magnum passus est damnum in fructibus, sive ex sterilitate, inundatione, aut incurfu hostium, & annuo magnam solvat pensionem, æquum est ei fieri remissionem aliquam, quia tunc se habet ut conductor; secus est, si damnum non sit adeo notabile, vel canon pendendus sit exiguus, *Reiffensf. à n. 156.* Plura vide apud Authores cit.

C A S U S LIX.

De sponsione & ludo.

Merivius ludit cum filiis familias, Religiosis. 1. 2. Qui vel non habent licentiam, vel tantum habent licentiam exponendi tres florenos, cum tamen exponant triginta, quos erant lucrati. 3. Ludit cum patre-familias cum damno liberorum. 4. Apponit pecuniam adulterinam, furtivam, vel saltem suspectam de furto. 5. Alium ludere cogit. 6. Chartifolia notat, abscondit, vel ita disponit specula, ut alterius folia videre possit, fingit se imperitum. 7. Est si altero multo peritior. 8. Certus, Titiam nunquam nupturam esse certat cum pluribus, quod eam non sint habituri in uxorem, addens, se de hoc esse certum. 8. 9. Ludit lusu prohibito. 10. Quod inde lucratur, retinet; quod vero perdit, non solvit, vel solum repetit. 11. Imò ludit animo non solvendi vel opponendi exceptionem legis. 12. Lucrum ex lusu

prohibito perceptum reddere renuit, negatque, se tali lusu lusisse. 13. Aliis in lusu blasphemare solitis colludit, & aleas subministrat Principe connivente. 14. Ludit in loco sacro, pecuniam vero erga preces & Missas exponit. 15. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit sponsio, & ludus?

1. Sponsio est contractus, quo duo vel plures de veritate alicujus rei incertæ sibi invicem aliquid spondent, ut ejus sit, qui veritatem fuerit assecutus. Sponsioni affinis est ludus, qui definitur: Certamen quoddam ob animi oblectationem susceptum eâ conditione, ut res ab utroque exposita victori cedat. Certum est, hos contractus secundum se esse licitos, & spectare ad virtutem eutrapeliæ seu affabilitatis pro recreando animo,

mo, dummodò extrinsecùs à periculo blasphemix, perjurii, rixarum, furti, scandali, &c. non vitentur, & adsint sequentes conditiones: Prima conditio est, ut ludens possit alienare rem, quam lusui exponit; hinc

2. Filiusfamilias ex bonis patris sine licentia saltem tacita ejusdem, Religiosus sine licentia Superioris non possunt pecuniam lusui exponere, ideòque nec perdere, nec lucrari. Ratio est, quòd invito domino exponerent pecuniam alienam, cujus collusor non potest fieri dominus; ergò nec ipsi poterunt justè acquirere pecuniam collusoris, aliàs enim conditio esset inæqualis. Quòd si collusor sciat, filium vel Religiosum non habere licentiam, & tamen cum iis ludat & perdat, Religiosus, & familias non tenebitur ad restitutionem; quia scienti & volenti non fit injuria, *Tamb. Spor. t. 6. c. 6. §. 3.* Dixi, sine licentia saltem tacita; nam sæpè Superiores non sunt inviti, ut Religiosi ex pecuniis ad honestam v.g. recreationem concessis modicum quid in lusum, qui statim non dedecet, impendant; idem à potiori tenet in filiis - familias, quorum patres minus sunt inviti, præsertim si sint divites, benigni, liberales. Vide dicta *Casu 31. à n. 3.* Sed quid si Religiosus aut filius - familias habeat licentiam in lusum exponendi tres florenos, si cum iis lucratur triginta, an possit sine nova licentia exponere triginta tres? *R.* Continuante eodem lusui potest, quia lucrum non censetur plenè acquisitum ante finem lusui;

lusu finito Religiosus non poterit omnes sine nova licentia exponere, *Laym. hic n. 6.* 2. Uxor si non habeat bona paraphernalia vel alia propria, non potest plus exponere, quàm maritus tacitè, vel expressè concedit; tacitè autem censetur concedere, quantum ejusdem conditionis fœminis concedi solet. 3. Maritus invitâ uxore ludens non peccat contra justitiam, sæpè tamen contra charitatem, si obinde damnum notabile patiatur familia, attamen qui à marito lucratur, non tenetur ad restitutionem, quia maritus ista validè exponit, etsi illicitè. 4. Qui in lusu apponit monetam adulteram, tenetur restituere quod lucratur, nisi voluerit substituere aliam casu quo perderet. 5. Qui lucratur rem, vel pecuniam furtivam à fure non mixtam suæ indiscernibiliter, tenetur eam restituere domino; in dubio an pecuniæ sint furtivæ, præsumuntur non esse, quia delicta non præsumuntur. Qui bonâ fide non ipsam rem, sed pretium rei furtivæ à fure venditæ lucratur, potest retinere, quia fur erat dominus hujus pretii, *ex l. si vias 48. ff. de furtis. V. dicta Casu 55. n. 12.* Si verò scienter ludat cum fure, qui aliunde pro furto satisfacere non potest, tenetur restituere non ex re accepta, sed ex injusta acceptione, quia per lusum est causa, quòd fur fiat inhabilis. Si bonâ fide processit, *Tamb. Spor. n. 76. La Croix l. 3. p. 2. n. 1078.* adhuc obligant ad restituendum lucrum; sed contrà est: nam 1. fatentur, furem habere verum dominium pretii pro re furtiva accepti,

ergo illud validè exponit ad lusum, sicut validè exponit ad emendum triticum; aliàs enim vendens bonâ fide triticum teneretur pretium furtivum restituere, etiamsi fur triticum consumpsisset, quod nemo dicit. 2. Si fur pecunias furtivas suis indiscernibiliter miscuerit, quamvis alias non habeat, validè eas exponit ludo, & collusor, qui eas bonâ fide lucratur, potest eas retinere; non enim tenetur eas restituere ex re accepta, quia fur erat eorum dominus, ideòque eorum dominium alteri validè tradere potuit; neque tenetur ex injusta acceptione, quia bonâ fide processit, ut *supp.* 3. Qui ex mutuo creditori debet 100. etsi non habeat nisi decem, tamen eos validè exponit; ergo quamvis fur ex iustitia pretium furtivum debeat domino, si aliundè satisfacere non possit, tamen illud validè poterit alienare, quia est dominus pretii.

6. **Conditio secunda:** Ut nemo injusto metu, vi, vel fraude cogatur ludere; qui enim injustè cogit ludere, si alter in lusu perdat, cogens probabiliter tenetur ad omne damnum, quia fuit ejus injusta causa; oppositum tamen etiam est probabile, si nempe utrimque fuit par periculum perdendi, & lucrandi, tunc enim lusus in se videtur esse justus, & damnum non tam sequi ex coactione, quam fortuna colludentis; hoc apud omnes indubitatum est, quòd coactus ad lusum si quid lucretur, illud retinere possit, quia ex sua parte nulla est injustitia, *Sanch, Less. dub. 2. n. 9. Salas dub. 6. n. 2.*

7. **Tertia conditio est:** Ut in lusu absit omnis fraus & dolus in tali lusu non permixtus; ejusmodi fraus est chartas notare, abscondere, specula taliter disponere, ut chartas alterius videas, fingere se imperitiosem, &c. hujusmodi fraudibus utens non tantum tenetur restituere lucrum, quod ipse fecit, sed etiam lucrum, quod alter absente dolo facturus fuisset pro rata scilicet spei; econtrà si fraude utens perdat, poterit innocens id tutâ conscientiam retinere, quia ex sua parte ludus est justus; dolus autem in lusu permixtus, aut potius astutia tunc est, quando simulas te habere deteriores chartas, aut simulas metum, ut alter sponsonem augeat, vel econtrà audaciâ tuâ sponsonem augendo facias alium à sponsonem desistere, aut si ex alterius negligentia chartas ejus videas, &c. in dubio an dolus sit justus, standum est arbitrio viri in tali lusu periti, *Covarr. Medin. Lug. d. 31. à n. 33.* Si adversarius erret contra se in numerandis punctis, vel in accipiendo primo loco, non teneris monere, saltem si ita habeat ludi consuetudo, *Less. Sanch. l. 1. conf. c. 8. dub. 12.*

8. **Quarta conditio est:** Ut sit æquale periculum perdendi & lucrandi inter ludentes, hoc est, ut sit æqualis peritia, & exponatur æquale pretium; vel si quis sit altero peritior, debet plus pretii ponere, vel per alias faventes conditiones majorem peritiam compensare, nisi alter juri suo resignet, sicut omnes resignare probabiliter docent *Covarr. reg. peccati §. 4. n. 6. Tolet. Nav. c. 20. n. 18. Tamb. lib. 8. tr. 2. c. 9.*

c. 9. §. 1. n. 4. Eo ipso, quo spontè, hoc est, fraude vel metu non adacti ludant, sivè sciant, sivè non sciant alterius majorem peritiam; sibi enim impudent, quòd cum eo, cujus peritiam perspectam non habent, ludere velint. Si autem unus sit quasi certus de lucro, aut simulet se imperitum, ut idiotam ad ludum inducat, restituere tenetur lucrum, quia talis ludus est injustus; in ludo enim erga periculum perdendi emitur spes lucrandi: si ergo spes lucrandi sit quasi certa, nullum erit perdendi periculum, ideòque aperta inæqualitas in lusu. Idem probabilius tenet de sponsione, ut certus de eventu non possit sponsonem lucrari, nisi fortè alter dicat se esse certum; tunc enim *Cov. Nav. Dian. Lopez. Sanch. dub. 13. n. 9.* dicunt, alterum resignare juri suo; sed & in hoc probabilius contradicunt *Filliut. Molin. Lug. n. 81. La Croix n. 1068.* quia alter putat tibi id non esse satis serium, & emis spes lucrandi erga periculum perdendi, quod tamen non adest, sicut si alter à te emat vitrum pro gemma, etsi dicas esse vitrum, non tamen potes accipere pretium gemmæ, sed vitri, neque alter resignat juri suo; quia si certò crederet esse vitrum, non daret pretium gemmæ: ergo dat invitus.

Ex dictis pro ulteriori resolutione Casus deduces sequentia: 1. Major certus de non futuro matrimonio Cajæ cum Titio non potest certare, quia non est æquale periculum perdendi, & lucrandi; si tamen tres, vel plures haberent spem probabi-

lem sibi desponsandi Cajam, potest cum quolibet seorsim certare, quamvis certus sit, quòd cum uno tantum possit perdere, à cæteris autem certò sit lucraturus. Ratio est, quòd nemini faciat injuriam, quilibet enim seorsim habet spem probabilem perdendi & lucrandi, *Sanch. Lug. n. 87.*

2. Omnes lusus, qui magis fortunâ, quàm industriâ reguntur, ut alearum & similes, tam Jure Canonico, quàm civili, sunt prohibiti; laici tamen has leges non observantes non videntur peccare mortaliter, quia quoad ipsos ejusmodi leges non sunt in tanto rigore receptæ, *Salas. Less. c. 26. dub. 1. Tamb. l. c. Lug. à n. 9.* Econtrâ arctius ad non ludendum obligantur Clerici & Religiosi, per *Trid. sess. 22. c. 1. de refor.* Non tamen statim damnandi sunt mortalis, nisi frequenter, nimis sumptuosè, aut publicè cum scandalo populi, aut gravi statûs sui dedecentia ludant.

3. Qui aliquid lucratur lusu prohibito, tutâ conscientia id retinere potest, quia jura non invalidant contractum, sed tantum præcipiunt, restitutionem fieri post sententiam Judicis, *Bannes, Soto, Less. d. 3.* Econtrâ qui lusit ad creditum, & perdidit, potest se tueri exceptione legis prohibentis, *Less. Nav. Lug. n. 70.* nisi juraverit se soluturum; tunc enim contractus firmatur, obligatque jure naturæ, & civili. Si fidei mineris eum convenire coram judice, & alter aliquid det, ne in judicio repetas, id justè retinere potes, quia reverà habes jus repetendi, cui juri cedis.

10.

11.

cedis, quod est pretio æstimabile,
Spor. n. 82.

12. 4. Qui ludit animo nunquam solvendi, si quid lucratur, restituere debet, quia decipit in materia substantiali, nisi alter hoc sciat, aut etiam habeat animum non solvendi, tunc enim injuria per injuriam compensatur. Si ludo prohibito ludas animo quidem te obligandi, sed opponendi exceptionem legis alearum, vel solum repetendi, ludus est justus, quia habes animum utendi jure tuo, quod & alter facere potest, & voluntas implendi contractum non est de essentia contractus, *Lopez, Victoria, Sanch. dub. 5.*

13. 5. Si lucrum ex lusu prohibito perceptum à te repetatur, & tu coram judice neges te esse lucratum, vel lege prohibita lusisse, teneris nihilominus restituere, quia fraude, seu mendacio impedis, quò minus alter per sententiam judicis recipiat, quod justè petit; si tamen alter nec plenam habet probationem, non teneris fateri, nec quidquam restituere, quia tunc mendacium non impedit sententiam judicis, sed defectus probationum, *Molin. d. 514. Dian. r. 27.*

14. 6. Qualiter peccent, qui taxillos, chartifolia, & similia instrumenta absque gravi causa subministrant ad lusus, ex quibus prævideantur blasphemæ, perjuræ, rixæ, fraudes, dilapidationes, dixi *Cas. 20. à n. 9.* Unde à potiori constat, peccare mortaliter eos, qui blasphemare vel pejorare solitis colludunt; imò *Tamb.*

& alii dicunt, non tantum collusores, sed & instrumenta præbentes in defectu ludentium teneri ad restitutionem, si fraudes vel alia injustitiæ ibidem contingant. Idem tenet de Principe absque gravi causa lusus noxios permittente. Si dicas: Princeps licitè potest permittere domos publicas meretricibus, imò tali casu licitum erit etiam privato ejusmodi domos meretricibus elocare: ergo & permittere potest domos publicas luforibus, quamvis in iis sciantur fieri plura peccata. *æ. Tamb. sup. n. 31. N. C.* Facilius homines se temperare possunt à lusu, quam à carnis voluptatibus, & majora mala reipublicæ timeantur, si prohibeatur meretricium, quam si domus luforia: ergo major est ratio hoc, quam illud permittendi.

15. 7. Ludere in Ecclesia lusum ibi specialiter non prohibitum est tantum veniale; exponere spiritualia ad lusum eà v. g. conditione, ut victus teneatur orare quinquies Pater & Ave, audire vel legere Missam pro defunctis, juxta *Lopez.* est mortale, consentit *Lug. n. 5.* Si alter exponat aliquid temporale, quia putat tunc esse periculum simoniæ; sed id melius negant *Rodrig. Steph. Dia. r. 41.* apud *La Croix n. 1090.* Nam non ideo res spiritualis æquiparatur temporali, sed offertur executio spiritualis loco temporalis alioquin tradendæ; si enim tibi debeam 100. aureos, licitè offero 100. Missas, ut sic te

moveam ad remittendos
100. aureos.

CASUS